

Τι είναι θεολογία;

1η Διάλεξη από τη σειρά μαθημάτων «Διαμορφώνοντας τη θεολογία σου»

Οδηγός μελέτης

Περιεχόμενα

Σχεδιάγραμμα – Ένα σχεδιάγραμμα του μαθήματος

Σημειώσεις – Ένα πρότυπο που παρέχει: το σχεδιάγραμμα του μαθήματος, βασικές σημειώσεις, αποσπάσματα και περιλήψεις του μαθήματος και ελεύθερο χώρο για επιπλέον σημειώσεις.

Ερωτήσεις ανασκόπησης- Ερωτήσεις που αφορούν τα βασικά σημεία του μαθήματος και ελεύθερος χώρος για τις απαντήσεις. Κατάλληλο για συγγραφή εργασιών και τεστ.

Ερωτήσεις εφαρμογής – Ερωτήσεις που συνδέουν το περιεχόμενο του μαθήματος με τη χριστιανική ζωή, τη θεολογία και τη διακονία, κατάλληλο για συζητήσεις σε γκρουπ, γραπτές εργασίες και τεστ .

Πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το μάθημα και τον οδηγό μελέτης

- **Πριν παρακολουθήσετε το μάθημα**
 - **Προετοιμασία** – Ολοκληρώστε κάθε προτεινόμενη ανάγνωση.
 - **Διαλείμματα σύμφωνα με το σχεδιάγραμμα** – Εξετάστε που αρχίζει και που τελειώνει το κομμάτι που ακούτε. Οι διαλέξεις έχουν συμπυκνωμένες πληροφορίες, γι' αυτό ίσως να θέλετε να κάνετε κάποια διαλείμματα. Τα διαλείμματα θα πρέπει να σχεδιαστούν σύμφωνα με τον χωρισμό που υπάρχει στο διάγραμμα των εννοιών.
- **Καθώς παρακολουθείτε το μάθημα**
 - **Σημειώσεις** - Χρησιμοποιήστε τα τμήματα των σημειώσεων για να ακολουθήσετε το μάθημα και να κρατήσετε συμπληρωματικές σημειώσεις. Πολλές από τις κύριες ιδέες συνοψίζονται ήδη στις σημειώσεις όμως μπορείτε να κάνετε και τις δικές σας συμπληρωματικές σημειώσεις. Θα πρέπει επίσης να προσθέσετε λεπτομέρειες που θα σας βοηθήσουν να θυμάστε, να περιγράψετε και να υπερασπίσετε τις κύριες ιδέες.
 - **Παύση/επανάληψη μερών του μαθήματος** – Ίσως θα σας βοηθήσει να κάνετε παύση σε συγκεκριμένα σημεία ή να τα επαναλάβετε προκειμένου να γράψετε συμπληρωματικές σημειώσεις, να ξαναδείτε δύσκολες έννοιες ή να συζητήσετε τα σημεία που σας ενδιαφέρουν.
- **Αφού έχετε παρακολουθήσει τα μαθήματα**
 - **Ερωτήσεις ανασκόπησης**– Απαντήστε στις ερωτήσεις ανασκόπησης στο χώρο που υπάρχει. Οι ερωτήσεις ανασκόπησης θα είναι καλύτερο, να συμπληρωθούν από καθέναν ξεχωριστά και όχι από όλη την ομάδα.

- **Ερωτήσεις εφαρμογής** - Οι ερωτήσεις εφαρμογής είναι κατάλληλες για γραπτές εργασίες ή θέματα για συζήτηση. Για τις γραπτές εργασίες συνιστάται οι απαντήσεις να μην ξεπερνούν τη μία σελίδα.

Σχεδιάγραμμα

Εισαγωγή

I. Ορισμοί της θεολογίας

I-A. Χαρακτηριστικοί ορισμοί της θεολογίας

- A-1. Θωμάς Ακινάτης
- A-2. Charles Hodge
- A-3. William Ames
- A-4. John Frame

I-B. τάσεις της θεολογίας

- B-1. ακαδημαϊκός προσανατολισμός
- B-2. πρακτικός προσανατολισμός

I-Γ. Αξιολόγηση των τάσεων

- Γ-1. Αξιολόγηση του ακαδημαϊκού προσανατολισμού
- Γ-2. Αξιολόγηση του πρακτικού προσανατολισμού

II. Οι στόχοι της θεολογίας

II-A Οι τρεις κύριοι στόχοι της θεολογίας:

- A-1. Ορθοδοξία
- A-2. Ορθοπραξία
- A-3. Ορθό Πάθος

II-B. Η αλληλεξάρτηση των τριών βασικών στόχων της θεολογίας

- B-1. Ορθοδοξία
- B-2. Ορθοπραξία

B-3. Ορθό Πάθος

II-Γ. Οι προτεραιότητες της θεολογίας

III. Θέματα της θεολογίας

III-A. Οι θεολογικές επιλογές

III-B. Η επιλεκτικότητα στη θεολογία

IV. Συμπέρασμα

Σημειώσεις

Εισαγωγή

I. Ορισμοί της θεολογίας

A. Χαρακτηριστικοί ορισμοί της θεολογίας

A-1. Θωμάς Ακινάτης (1224-1274)

Ο γνωστός Ρωμαιοκαθολικός θεολόγος, αντιπροσωπεύει έναν πολύ παραδοσιακό ορισμό της θεολογίας, το «ιερό δόγμα»:

«Η ενοποιημένη επιστήμη κατά την οποία όλα αντιμετωπίζονται υπό την οπτική του Θεού, είτε επειδή είναι ο ίδιος ο Θεός είτε επειδή αναφέρονται στον Θεό». (*Summa Theologica* 1.1.7).

Επιστήμη: Η διανοητική ή ερμηνευτική αναζήτηση.

Η θεολογία έχει δύο επίπεδα:

- Την καθεαυτό θεολογία: θέματα σχετικά με τον «ίδιο τον Θεό».

- *Τη γενική θεολογία*: η μελέτη οποιουδήποτε άλλου θέματος που σχετίζεται με τον Θεό ή αναφέρεται στον Θεό.

A-2. Charles Hodge (1797 – 1879)

Θεολογία είναι «η επιστήμη των γεγονότων της θείας αποκάλυψης στον βαθμό που αυτά τα γεγονότα αφορούν τη φύση του Θεού και τη σχέση μας μαζί Του» (*Systematic Theology*).

«Τα γεγονότα της θείας αποκάλυψης» η έμφαση στη σημασία της αποκάλυψης του Θεού, ειδικά τη Βίβλο, ως τη βασική πηγή θεολογίας.

Επιστήμη: ένα ακαδημαϊκό αντικείμενο.

«Έτσι και η Αγία Γραφή περιέχει την αλήθεια την οποία πρέπει να συλλέξει, να πιστοποιήσει, να οργανώσει και να επιδείξει ο θεολόγος» (*Systematic Theology*).

Άρα, η θεολογία αφορά την εσωτερική συσχέτιση αυτών των αληθειών.

Δύο κύρια θέματα της θεολογίας:

- *Καθ'εαυτό θεολογία*: η φύση του Θεού

- *Γενική θεολογία*: η σχέση μας μαζί Του

A-3. William Ames (1576 – 1633)

Η καρδιά της θεολογίας είναι «το δόγμα ή η διδασκαλία της ζωής προς τον Θεό» (*Marrow of Theology*).

- «Δόγμα ή διδασκαλία»: θεολογία είναι μια διανοητική αναζήτηση ιδεών και διδασκαλίας. Ωστόσο, τόνισε ξανά τη στενή σχέση της θεολογίας με άλλα ακαδημαϊκά αντικείμενα.
- «Ζωή προς τον Θεό»: πώς πρέπει να ζει κάποιος προς και για τον Θεό.

A-4. John Frame (σύγχρονος)

Ορίζει τη θεολογία ως την «εφαρμογή του Λόγου του Θεού από τους ανθρώπους σε όλους τους τομείς της ζωής» (*The Doctrine of the Knowledge of God*, κεφ.3).

Θεολογία είναι μια εφαρμογή. Είναι η εφαρμογή των διδασκαλιών της Γραφής στο ευρύ πεδίο της ζωής.

B. Χαρακτηριστικές τάσεις της θεολογίας

B-1. Ακαδημαϊκός προσανατολισμός της θεολογίας

Ο Ακινάτης και ο Hodge, αντιπροσωπεύουν έναν ακαδημαϊκό προσανατολισμό στη θεολογία.

«Θεολογία»:

- Η λέξη «Θεός» αποτελεί το πρώτο συνθετικό της λέξης «θεολογία»

- Εδώ, η λέξη «λόγος» σημαίνει «την επιστήμη, ή το δόγμα ή τη μελέτη» για κάτι. Έτσι, ετυμολογικά, η λέξη «θεολογία» συνιστά το «δόγμα ή τη μελέτη του Θεού».

Όμως η εφαρμογή συχνά θεωρείται σαν κάτι όχι και τόσο σημαντικό στην επίσημη θεολογία, αλλά σαν ένα δευτερεύον βήμα, που μερικές φορές ονομάζεται «πρακτική θεολογία»

B-2. Πρακτικός προσανατολισμός της θεολογίας

Ο Ames και ο Frame αντιπροσωπεύουν μια σημαντική άποψη της μειονότητας.

Θεολογία είναι ένα αντικείμενο που ενδιαφέρεται σε βάθος για μια ζωή με σκοπό τον Χριστό.

Γ. Η αξιολόγηση των τάσεων

Γ-1. Ακαδημαϊκός προσανατολισμός

Πλεονέκτημα: κορυφώνεται στις διανοητικές μας ικανότητες.

Κίνδυνος: η ζωή του θεολόγου εκτός της βιβλιοθήκης δεν ελκύει ιδιαίτερα την προσοχή κανενός.

Γ-2. Πρακτικός προσανατολισμός

Πλεονέκτημα: Μας ενθαρρύνει να παρατηρούμε κάποιες σημαντικές βιβλικές αξίες.

Η καλή θεολογία οδηγεί στον σωστό τρόπο ζωής.

Κίνδυνος: αντιδιανοητισμού, ενάντια στην προσεκτική μελέτη του θεολογικού δόγματος.

II. Οι στόχοι της θεολογίας

A. Οι 3 κύριοι στόχοι της θεολογίας

A-1. «Ορθοδοξία»

Σωστή ή ορθή σκέψη.

Ο στόχος της ορθοδοξίας είναι να προσεγγίσει τα σωστά ή αληθινά δόγματα.

Πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει: Τη θεολογική ποικιλία εντός και εκτός της εκκλησίας.

A-2 Ορθοπραξία

Σωστή συμπεριφορά ή εφαρμογή.

Προκλήσεις:

- Οι άνθρωποι έξω από την εκκλησία μάς βομβαρδίζουν συνεχώς με το ψέμα ότι δεν υπάρχει ηθικά απόλυτη αλήθεια, ότι καμία συμπεριφορά δεν είναι συγκεκριμένα καλή ή κακή.
- Ως χριστιανοί έχουμε αποτύχει σ' αυτή μας την προσπάθεια στο παρελθόν.

Η συμπεριφορά μας εξακολουθεί να ενδιαφέρει τον Θεό.

Η ταπεινοφροσύνη και η αγάπη είναι ανάγκη να χαρακτηρίζουν τις ενέργειές μας κάθε φορά .

A- 3 Ορθό πάθος

Σωστά ή ορθά αισθήματα ή συναισθήματα.

Οι χαρές μας, οι απογοητεύσεις, οι πόθοι, ο θυμός, ο ενθουσιασμός μας και πολλά άλλα συναισθήματα πρέπει να έρχονται σε συμφωνία με το θέλημα του Θεού.

Το ότι παραμελείται η συναισθηματική διάσταση της θεολογίας οφείλεται σε τουλάχιστον δύο λόγους:

- Πολλοί ακαδημαϊκοί θεολόγοι συνήθως δεν μπορούν να εκφράσουν ή να αναλύσουν συναισθήματα

- Πολλοί Διαμαρτυρόμενοι πιστεύουν ότι τα συναισθήματα δεν έχουν ηθική βαρύτητα

B. Η αλληλεξάρτηση

Δεν μπορούμε να είμαστε δυνατοί στον έναν τομέα και να υστερούμε στους άλλους δύο.

B-1. Η επίδραση της ορθοδοξίας στην ορθοπραξία και το ορθό πάθος

Αυτό που κατανοούμε ως αλήθεια είτε θα επιβεβαιώσει, είτε θα δοκιμάσει τη συμπεριφορά και τα συναισθήματά μας

B-2. Η επίδραση της ορθοπραξίας στην ορθοδοξία και το ορθό πάθος

Οι πράξεις μας μπορούν να επιβεβαιώσουν ή να δοκιμάσουν αυτό που πιστεύουμε ότι είναι αλήθεια.

Οι πράξεις μας επίσης επηρεάζουν και τις συναισθηματικές διαστάσεις της θεολογίας.

B-3. Η επίδραση του ορθού πάθους στην ορθοδοξία και την ορθοπραξία

Τα συναισθήματά μας επηρεάζουν τη συμπεριφορά και τα πιστεύω μας.

Γ. Οι προτεραιότητες της θεολογίας

Τα πιστεύω, οι πράξεις και τα συναισθήματά μας διαμορφώνουν δίκτυα πολλαπλής αμοιβαιότητας.

- Πολυγραμμικά ή αμοιβαία
- Δεν μπορούμε πάντα να τους αποδώσουμε μία προτεραιότητα

Πρέπει να πλουτίσουμε σε σοφία ώστε να δώσουμε προτεραιότητα και έμφαση στους στόχους της θεολογίας που είναι πιο αναγκαίοι σε κάθε περίπτωση.

Επειδή το κατάστρωμα της ζωής μετατοπίζεται συνεχώς, η ισορροπία δεν είναι παρά ένας στιγμιαίος συγχρονισμός.

Δεν υπάρχει ένας μοναδικός τρόπος να αναλύσουμε ένα θεολογικό θέμα. Κάθε φορά που επιζητούμε να εκπληρώσουμε τους στόχους της θεολογίας, πρέπει να αναρωτιόμαστε:

- Τι απαιτείται;
- Τι χρειαζόμαστε εμείς και οι γύρω μας περισσότερο αυτήν τη συγκεκριμένη στιγμή;

Μπορούμε να καθορίσουμε τον σωστό προσανατολισμό που μας εξυπηρετεί εκείνη τη φορά και να αναζητήσουμε όλους τους στόχους της θεολογίας με όλη μας την καρδιά.

III. Θέματα της θεολογίας

A. Θεολογικές επιλογές

Η θεολογία περιλαμβάνει μια λίστα θεμάτων:

- Πρακτικά θέματα:
 - Ιεραποστολές
 - Ευαγγελισμός
 - Απολογητική (ή υπεράσπιση της πίστης)
 - Λατρεία
 - Διακονίες ελέους
 - Συμβουλευτική
 - Ομιλητική (ή κήρυγμα).

- Θεωρητικά ή αφηρημένα θέματα:
 - Σωτηριολογία (το δόγμα της σωτηρίας)
 - Εκκλησιολογία (το δόγμα της εκκλησίας)
 - Ανθρωπολογία (το δόγμα της ανθρωπότητας)
 - Πνευματολογία (το δόγμα του Αγίου Πνεύματος)
 - Χριστολογία (το δόγμα του Χριστού)
 - Καθεαυτό θεολογία (το δόγμα του Θεού)
 - Εσχατολογία (το δόγμα των τελευταίων ημερών)
 - Βιβλική θεολογία (θεολογία της ιστορίας της Απολύτρωσης που καταγράφεται στη Βίβλο)
 - Συστηματική θεολογία (η λογική οργάνωση των βιβλικών διδασκαλιών)
 - Ιστορική θεολογία (εντοπισμός της ανάπτυξης των δογμάτων στην ιστορία της εκκλησίας)
 - Ερμηνευτική (ή ερμηνεία)

Διαθέσιμες προσεγγίσεις της θεολογίας από τη θέση:

- Της ορθοδοξίας
- Της ορθοπραξίας
- Του ορθού πάθους

B. Η επιλεκτικότητα στη θεολογία μας

Ο μεγάλος αριθμός επιλογών που αντιμετωπίζουμε όταν θεολογούμε μας οδηγεί στο να γίνουμε επιλεκτικοί.

«Ποιμαντορικά θεολογικά ζητήματα»: Με τον όρο αυτόν εννοούμε το σύνολο των αντιλήψεων, πράξεων και πάθους που ωφελούν πιο άμεσα τους ποιμένες και τους ηγέτες της εκκλησίας.

Τυπικό πρόγραμμα μελέτης ενός σεμιναρίου:

- Βιβλικό τμήμα
 - Παλαιάς Διαθήκης
 - Καινής Διαθήκης
- Το ιστορικό και δογματικό τμήμα
 - Εκκλησιαστική ιστορία
 - Συστηματική θεολογία
- Πρακτικό τμήμα
 - Προσωπική πνευματική ανάπτυξη
 - Δεξιότητες της πρακτικής διακονίας

IV. Συμπέρασμα